

cyan magenta yellow black

САДРЖАЈ

Алексис Зорбас и Ник, млади писац, срели су се први пут у луци Пиреј. Био је то сусрет који ће одредити њихове судбине испрелептено са судбинама других људи са којима ће се касније срести. Чекали су укрцавање на брод, а циљ путовања било је острво Крит. Ник је намеравао да оживи стари запуштени рудник. У ствари, био је то разочаран млад човек који је желео да на острву, међу људима из другачијег света, пронађе свој мир.

Зорба је био по свему другачији. Санџар, луталица, вољео је живот, пиће, жене – филозофијом човека који је упознао све стране живота носио се с невољама тубим и својим.

Увек је био на страни оних који пате, умео је да се жртвује за друге...

Пошто је Зорба радио и рударски посао, Ник га је узео за надзорника рудника на Криту.

Зорба и Ник крећу заједно на Крит. Тако је све почело.

На сеоском тргу, на обали мора, младеж се забавља и плеше. Ту је и млада удовица Марина, која привлачи пажњу свих мештана. Већина мушкараца тајно чензе за њом, а најжешће Павлос, син богатог пастира, који је лудо заљубљен и љубоморан, желећи је за себе. Удовица му, пак, нимала не узбраћа наклоност. Дошаљци Зорба и Ник појављују се на тргу, представљајући се мештанима сваки на свој начин. Ту се срећу са мадам Ортанс, Францускињом, која је власница скромног пансиона. Она их прима у свој дом који код мештана није на добром гласу. Мадам Ортанс, некадашња париска певачица и играчица, бурне прошлости, сада уморна од свега и болесна, проводи дане на Криту у сећању на минули живот, са успоменама и горчином у души. Зорба и Ник плешу са мадам Ортанс. Ник је показајући интересовање за уврелу даму, тако да "иницијативу" преузима

Зорба у своје руке. Зорба, као и увек, одмах све сквата. Обострана наклоност је очигледна, с тим што Зорба сажаљева мадам Ортанс, а она машта о љубави.

Марину пажњу окупира слушајан сусрет са удовицом Марином, која, на несрћу, својим склодним понашањем и презиром за обичаје свога краja изазива револт мештана који је отпукнују драматично село.

Мадам Ортанс, очарана сусретом са Зорбом, присећа се своје прошлости, Париза, људи који су је окруживали... У реалност је враћа допазак Зорбе и Ника. Да ли је коначно срела човека из нова, човека свог живота... Она почиње у то да верује и предаје се том осећају и Зорби, свим својим бићем и телом...

Острвом су почеле да круже приче о двојици дошаљака, али њих те приче не занимају. Између Ника и Зорбе створено је право и вечно пријатељство. Ник пријежљује нови сусрет са младом удовицом, што мештани примећују и осуђују предвођени несрећно заљубљењем Павлосом. Ник је усамљен и очајан...

Зорба храбри Ник и наговара га да се удвара удовици, а мадам Ортанс, разумевајући удовичин положај, подстиче је да се сусретне са Ником. Узвреле крви, луд од љубомора, несрћни Павлос буни сељане. Он је спреман на све, али удовица га јавни одбације показујући свима своју наклоност према Нику. Мештани су озлојењени и кивни. Дошаљци су пореметили њихов мир и обичаје, погазили правила понашања. Мирно острво је узварено од људских страсти...

Зорба се враћа из града, али с великим закашњењем. Жivot га је поново повукао у страну. У селу га већ жељно очекује мадам Ортанс, озбиљно нарушени здравља, и верни пријатељ Ник. Зорба доноси поклоне. Најлепши су, наравно, за мадам Ортанс – орглица и ружа. Да ли је то сан или јава? Венчање мадам Ортанс и Зорбе? Снови су остварени. Жivot који измиче крунишу љубав и срећа... у стварности или у сновима. Да ли је то уопште важно?

Долазе жене, удовице, с њима је и Марина. Све оне су симбол патње, спутаности и узвреле страсти и жеље за другачијим животом. Марина израња из те тамне масе и стреми Нику...

Сусрет Ника и Марине више нико не може да спречи. Он се једноставно морао десити. Неодолива међусобна привлачност, још од првог сусрета, ометана силама других, изазвала је ватрену страст. Ник и Марина су коначно у загрљају, њихова тела су једно тело... Они доживљавају кратку, страсну, или трагичну љубав. Гласине се шире острвом јер је странац виђен како напушта удовицу кућу. Сазнавши за то, несрћни Павлос се убија. Гнев мештана је стражан. Они личију и убијају удовицу. Ник је немоћан да јој помогне шокиран суворошћу призора. Страшна казна извршена је пред његовим очима. Да ли је то и његов крај? Ипак, само је неми свједок трагедије. Остаја му само очај... Ту је пријатељ Зорба који га теши: Ник није побегао од своје судбине! Треба заплесати! Сиртаки? Та игра је најбољи лек за све болести душе... Игра живота и смрти се наставља... Мадам Ортанс је на самрти. Зорба је уз њу, али је сада и он немоћан. Она још није умрла а сељанке развлаче њене ствари. Суровост живота нема обзира ни у оваквим тренуцима. Умрено среће престаје да куца, мадам Ортанс умире на рукама вељеног Зорбе. Очај му обузима душу, празнина испуњава његово тело... Да ли је живот изгубио још једну битку?! Ипак... ту је пријатељ Ник, он је научио од Зорбе да игра, да размишља другачије, да живи... Жivot тече даље! Ник лагано увлачи свог духовног вођу у плес, у игру која почиње да пулсира, захуктава се и коначно постаје све необузданја. Да, то је сиртак!

КОНСТАНТИН КОСТЈУКОВ, ансамбл балета и хор

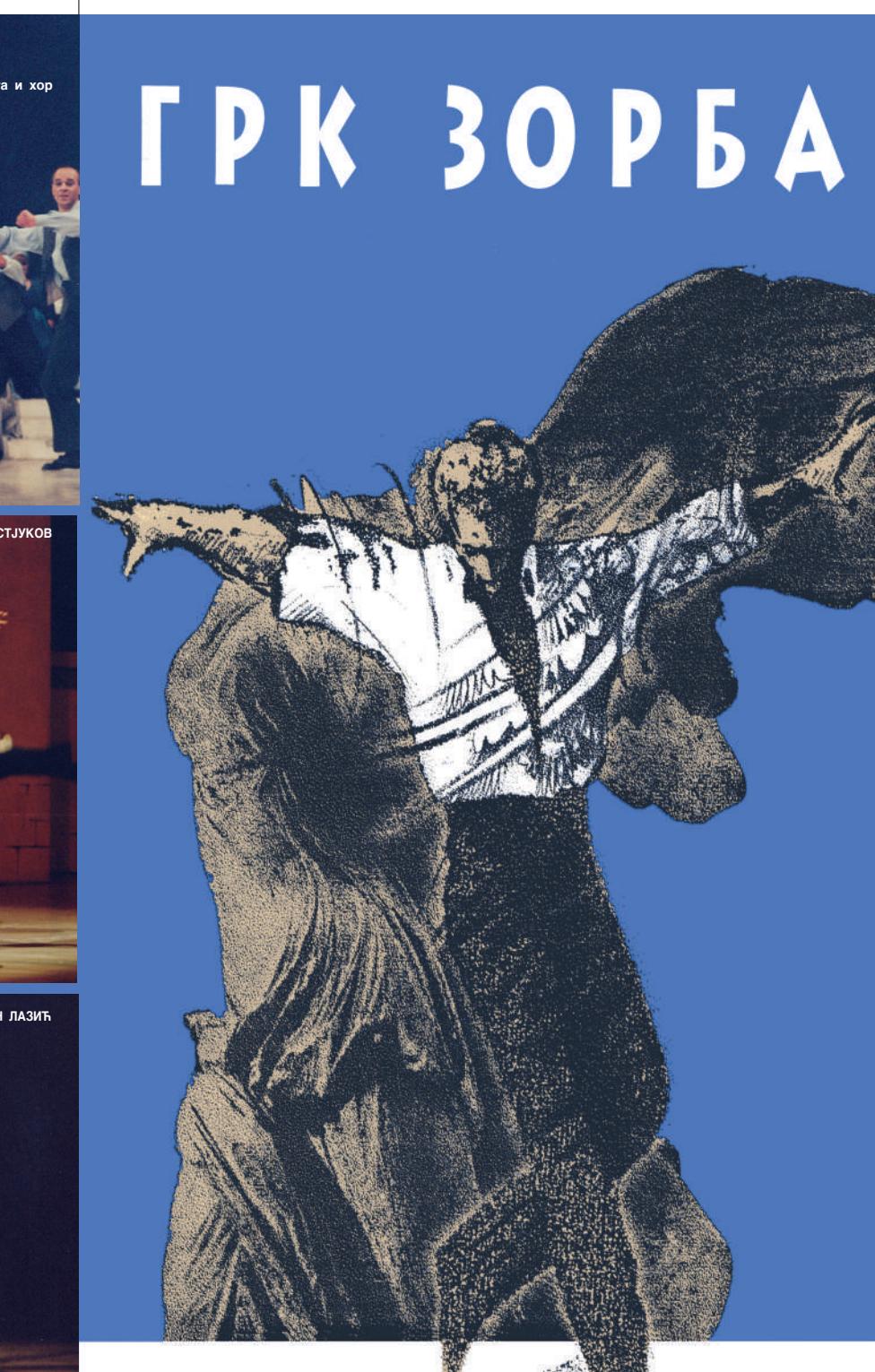
ГОРДАНА СИМИЋ и КОНСТАНТИН КОСТЈУКОВ

МИЛАН ЛАЗИЋ и КОНСТАНТИН КОСТЈУКОВ

ОКСАНА СТОРОЖУК и МИЛАН ЛАЗИЋ

Српско народно позориште

Микис Теодоракис

ГРК ЗОРБА

балет у два дела

Либрето: Крунислав Симић, Душан Белић, Хаци Зоран Лазин и Серж Вафијадис по роману Никоса Казанџакиса *Доживљаји Алексиса Зорбаса*

Кореограф и редитељ: КРУНИСЛАВ СИМИЋ

Диригент: САЈМОН РОБИНСОН, Велика Британија / Словенија

Сценограф: МИЛЕТА ЛЕСКОВАЦ

Костимограф: МИРЈАНА СТОЈАНОВИЋ–МАУРИЧ

Асистент кореографа: ЈУЛИЈАНА СРЕМАЦ

Помоћник кореографа: МИЛОРАД ЛОНИЋ

Репетитор: ЏАНА ЧУРЧИЋ

Диригент Хора: ВЕСНА КЕСИЋ–КРСМАНОВИЋ

Концертмајстор: ВЛАДИМИР ЂУКОВИЋ, АЛЕКСАНДРА КРЧМАР

Улоге:

Алексис Зорбас КОНСТАНТИН КОСТЈУКОВ, к.г.

Ник, писац МИЛАН ЛАЗИЋ

Мадам Ортанс ГОРДАНА СИМИЋ, к.г.

Марина, млада удовица ОКСАНА СТОРОЖУК

МАРИЈАНА ЂУРЧИЋА

Павлос, сеоски момак ДРАГАН ВЛАЛУКИН

Соло глас МАРИНА ПАВЛОВИЋ–БАРАЋ

Соло бузуки БРАНИМИР ЈОВАНОВИЋ

Ансамбл балета:

Јелена Лечић–Колчерију, Миранда Дробац, Зорана Радивојевић, Дуња Лепуша, Бранка Глигорић, Данијела Војновски, Маја Станковић, Марија Јанковић, Марија Шарчевић, Надежда Салак, Теона Загорац, Весна Ковач, Соња Батић, Татјана Ненадовић, Маријета Вираг, Бојана Матић, Бранкица Вучићевић, Тамара Јубичић, Ивана Маћешвић, Верица Козарев–Кларић, Олга Аврамовић, Андреја Кулешевић, Вињана Дриньовски, Ивана Прибић, Ирина Месарош, Сања Павић, Биљана Бабијановић, Јелена Вукадиновић, Фросина Димовска

Стеван Сремац, Исмет Фетаховић, Флорин Станила, Андреј Јосиф Колчерију, Ливију Михај Хар, Флавијус Сасу, Флавију Попа, Олтеан Тудор, Иван Ђерковић,

Саша Павић, Ранко Лазић, Саша Крга, Игор Гут, Борис Видаковић

Спољни сарадници: Марко Бечелић, Предраг Караћ, Предраг Трећаков, Мирослав Стојковић, Немања Константинић; дете: Дарко Бабијановић

ОРKESTAR И ХОР СРПСКОГ НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА

Директор пројекта: ДУШАН БЕЛИЋ

Продуцент: ХАЦИ ЗОРАН ЛАЗИН

Уметнички консултант: СЕРЖ ВАФИЈАДИС, к.г.

Музиколог: КАТАРИНА МАТЕОВИЋ–ТАСИЋ

Секретар пројекта: ДАРИНКА ГРБИЋ

Инспиријенти:

Иван Свирчевић, Олга Бановчанин, Тања Цвијић, Дејан Теодоровић
Мајстор светла: Младен Букарица

Тонски сарадници: Золтан Гајдош, Предраг Петрушевски, Иван Марковић

Костими, декор и остала сценска опрема израђена је у радионицама Српског народног позоришта

cyan magenta yellow black

МИКИС ТЕОДРАКИС, композитор
Рођен је 29. јула 1925. године на острву Кнос. Детињство и младост проводи у различитим провинцијским грађинама у Грчкој. Студије дириговања на атинском Конзерваторијуму код професора Филипоктетеса Икономидиса; 1950. године стиче диплому из хармоније, контрапункта и фуге (композиција). Између 1950. и 1954. године интензивно компонује и учествује у различитим уметничким програмима пишући музику за радио и филм. Године 1954. добија стипендiju и одлази на усавршавање на париски Конзерваторијум. Студира музичке облике и анализу дела код професора Оливјеја Месијена, као и дириговање код професора Ежене Вига.

Од 1954. до 1960. Теодракис интензивно ради и компонује по целој Европи. Пише музику за Јувенилна „Черни Балет“, Ковент Гарден, Штутгартски Балет, као и за филм. На Московскому музичком фестивалу под покровитељством Шостаковича 1957. године осваја прву награду.

Од 1960. године у неколико наврата посећује Грчку и тада снима свој циклус песама „Епитета“, компонован на стихове Јаниса Рицоса.

У Грчку се, као стапило, враћа 1962. године. Оснива Мали атински симфонијски оркестар и музичко друштво „Пире“ са којим приређује многообројне концерте по целој Грчкој и иностранству.

Његови најзначајнији радови из тог периода су: циклус песама: *Архипелаг*, *Политија*, *Епифанија*; музика за позориште: *Талац* (Б. Бијен), *Песма за мртвог брата*, *Диван град*; музика за филм: *Грк Зорба*; ораторијум: *Достојно јесте* од Одисеја Елитиса.

Априла 1967. године, када је војна хунта узела власт у Грчкој, апелејуže за пружање отпора против диктатуре. Узашен је августа 1967. године, осуђен и депортован до 1970. године. Уз помоћ и апеле разних интернационалних комитета и чуvenих личности бива ослобођен и одлази у Париз.

Његови најзначајнији радови из тог периода су ораторијум *Свеопшта песма* Пабла Неруде и циклуси *Осамнаест малих песама* и *Баладе* на стихове Јаниса Рицоса.

Године 1974, након пада војне хунте, враћа се у Грчку својим политичким и културним активностима. Његови најзначајнији музички радови током периода од 1974. године до данас су:

– циклус песама: *Лирске композиције*, *Поздрави*, *Дионис*, *Федра*, *Беатриче на улицама Зера*, *Море пуно музике*, *Како дрвни ветар*; музика за позориште: *Орестија*, *Антигона*; музика за филм: *Иригенија* (д. Макајнис); ораторијум: *Света Литургија*, *Света Литургија бр.2* (за дечју настрадалу у рату), *Реквијем*; симфонијски радови: *Друга*, *Трећа*, *Четврта* и *Седма симфонија*, *Олимпијска песма* (компонована за отварање Олимпијских игара у Барселони 1992. године); балет: *Грк Зорба*; опере: *Костас Кариотакис*, *Медеја* по Еуріпиду, *Електра* по Софоклу.

Микис Теодракис написао је много књига које су преведене на разне светске језике.

КРУШНЯСЛAV СИМИЋ, балетски играч и кореограф.
Упоредо са похађањем Средње балетске школе „Лјубо Давичо“ студирали су сликарство на Одељењу за конзервацију и рестаурацију на Вишој педагошкој академији у Београду. У Народном позоришту у Београду дебољава 1974. године у балету *Даринкин дар* Зорана Христића, да би постепено преузео главне мушке улоге у низу класичних и савремених балета. Од 1988. године бави се и кореографским радом. Специфичан смисао за уобичајавање ликових и снажних сценских експресија омогућили су му да оствари бројне значајне улоге с којима је самостално или са анамбима Балета Народног позоришта у Београду и Српског народног позоришта у Новом Саду наступао на симбалетским сценама у земљи, као и у иностранству – Франц (Рег Гинт), Пук (Сан лејте нойн), Самсон (Самсон и Далила), Роб (Шехерезада), Ђурашко (Јели-савета), Алексис Зорбас (Грк Зорба).

На сценама Народног позоришта у Београду, Српског народног позоришта у Новом Саду и Камерне опере „Мадленапум“ урадио визуелну ефектне и у сценско-изражачком погледу савремене кореографије балета *Пиета* (Мориконе, 1988), *Локайник* (Шептић, 1991), *Краљева јесен* (Бошњак, 1992), *Грк Зорба* (Теодракис, 1994), *Орфеј у подземљу* (1999), *Мајерлинг* (Лист, 2003), *Дама с камелијама* (Верди, 2009) и друге, као и кореографско обликовање драмске представе *Коштана* и мјузикла *Три мускетара*.

Био је члан жирија на Првом југословенском такмичењу младих кореографа у Београду (1997) и жирија за доделу Награде „Димитрије Парлић“ за 2000. годину.

За играчка достижења добио је Награду балетског фестивала у Јубљани (1988, Пер Гинт) и четири Годиšnje награде Народног позоришта у Београду. Као кореограф награђен је Златном пласметом на Међународном такмичењу кореографа на Новом Саду (1988, *Пиета*), Годиšnje наградом Народног позоришта у Београду (1991, *Локайник*) и Годиšnje наградом Српског народног позоришта у Новом Саду (1992, *Краљева јесен* и 1994, *Грк Зорба*), као и највећим признањем у области балетске уметности које додељује Удружење балетских уметника Србије – Наградом „Димитрије Парлић“ (1999, *Орфеј у подземљу*).

На сцени Камерне опере „Мадленапум“ урадио инсценацију балета *Орфеј у подземљу*, чија је премијера била 20. октобра 1999. године; на истој сцени поставио је балет *Нижински – Златна птица* премијерно изведен 30. новембра 2001.

САЈМОН РОБИНСОН, диригент,
Велика Британија/Словенија

Шеф диригент Опере Словенског народног гледалишта у Марибору, ванредни професор дириговања на Универзитету у Марибору и професор теорије музике на Музичкој академији у Јубљани. За двадесет осам година уметничког рада остварио је одличне резултате подручју дириговања, компоновања, педагошког рада и музичирања на клавију и чембалу. Рођен 1956. у Ливерпулу, убрзо после стицања дипломе (1978) долази у Марибор и постаје диригент Опере којој оставе вера и дан-данас. Диригирао је велики број опера, међу којима и неколико праизведенја словеначких композитора (Д. Шкерл, Д. Божич, С. Остерц, Ј. Јапеџ, Т. Свете).

Врло успешно сарађује с разним оркестрима и хоровима у Словенији и иностранству где је остварио велики број дела из светске музичке ризнице, као и праизведенје нових дела словеначких композитора (Х. Светел, И. Петрич, М. Шијаңец, Л. Врхунц, У. Рожко, В. Журај).

У Грчку се, као стапило, враћа 1962. године. Оснива Мали атински симфонијски оркестар и музичко друштво „Пире“ са којим приређује многообројне концерте по целој Грчкој и иностранству.

Његови најзначајнији радови из тог периода су: циклус песама: *Архипелаг*, *Политија*, *Епифанија*; музика за позориште: *Талац* (Б. Бијен), *Песма за мртвог брата*, *Диван град*; музика за филм: *Грк Зорба*; ораторијум: *Достојно јесте* од Одисеја Елитиса.

Микис Теодракис написао је много књига које су преведене на разне светске језике.

ОД ИДЕЈЕ ДО РЕАЛИЗАЦИЈЕ

Књиге *Мали принц Антоан* де Сент-Егизијерија, *Галеб* Чонатан Ливингстон Ричарда Баха и *Доживљаји* Алексиса Зорбаса Никоса Казандакиса биле су, од мојих младих дана до данас, моје велике животне инспирације. Када сам касније први пут погледао филм *Грк Зорба* то је био разлог за моја велика одушевљења. Онда, много касније, у Верони сам гледао балет *Грк Зорба* Микиса Теодракиса. Спектаклом у Верони диригирао је сам мајстор Теодракис. Те вечери био сам толико фасциниран музиком да сам се предао размишљањима како да се овај балет изведе на сценама Српског народног позоришта. Поново сам о овом почeo интензивно да размишљам пратећи свечано отварање Олимпијаде у Барселони, којим је дириговао господин Теодракис. Убрзо сам замолио господина Сержа Вафијадиса, нашег провереног пријатеља из Атине, да ми обезбеди контакт са мајстром Теодракисом. Тада контакт резултирало је велиним гестом мајстора, који је потпуно бесплатно дао ексклузивно право да у Српском народном позоришту и у Центру „Сава“ у Београду реализујем овај пројекат и све-срдно се заузео да нам Агенција БА из Париза да комплетан нотни материјал за овај спектакл, такође без новчане накнаде.

Моју идеју подржали су Управни одбор Српског народног позоришта и Центар „Сава“ у Београду. Ја сам им бескорајно захвалио на поверињу.

У ствари: за све што је у мени добро, захваљујем музici и свому сину Братиславу.

Директор пројекта ДУШАН БЕЛИЋ, Нови Сад, новембар 1994.

Од премијере балета у Новом Саду, 1. децембра 1994. и у Центру „Сава“, 3. децембра 1994, до 23. марта 2009. укупно је одиграно 111 представа пред 101 135 гледалаца.

ЗВОДИ ИЗ КРИТИКА

... представа са снажном театрском градајом и, углавном, сугестивно изненадним ликовима и ситуацијама...

... Преплно гледалиште у Центру „Сава“ у Београду („карта више“) тражила се на читав час пре почетка представе) са симпатијама и искреним одобравањем је поздравило грандиозан спектакл гостујући из Новог Сада, а посебно срдично композитора Микиса Теодракиса, уз захвалност што је поклонио своја аутогрска права за ову представу.

Треба се надати да ће музичко-сценски спектакл Грк Зорба у извођњу уметника из Новог Сада имати дуг сценски живот и у нас и у иностранству, јер то заслужују сви учесници у његовом остваривању.

Милица ЗАЈЦЕВ, У СЛАВУ СИРТАКИЈА, Лист Позориште, сезона 1994/95, бр. 3/45

... Мултимедијални спектакл Грк Зорба, премијерно изведен на сцени СНП (1. децембар 1994), а репризино, у Центру „Сава“ (3. децембра 1994), представљао је, са 220 извођача, мадијски догађај... ... Надежније је изведен сам крај балета, на чуvenу игру Сиртаки, који је симболични колима и дioniцијским надахнућем одисао животним полетом и енергијом. Користећи синтезу пластичног израза, модерне експресије и класичне игре, Симић, углавном, вешто сугерише ликове, односно и ситуације, уз неколико бравуровских соло игара пратоштима и три веома лепе дуетне игре...

... Бројанске тренутке балета, у кореографском и извођачком смислу, представљају је игра Оксане Сторожук Влалукин (као Марине), изванредно пластичне, нежне и женствене дирљиве по емоцијама...

Мирана ЗДРАВКОВИЋ, ГРК ЗОРБА, Лист Позориште, сезона 1994/95, бр. 3/45

... балет снажне и скликовите драматурије...

... сваки од уметника понашао је максимум у остваривању верних карактера ликова које су тумачили. Још једном нагласимо вредности кореографског виђења Крунислава Симића који је језгровитом и пријемчивим балетским језиком на основи класичним и неокласичним стилом с тек благим, наслуђујућим елементима изворног грчког мелоса, којима се одушка даје у финалу, сачинио лако читљиву и уверљиву причу...

... Судећи по бурном аплаузу којим је испраћен Грк Зорба у Новом Саду и Београду, то је спектакл који заслужује да има дуг живот на југословенској сцени...

Јадранка РАДУЈКО, КУЛТУРНИ ДОГАЂАЈ, Спектакл, Радио Нови Сад, 6. децембар 1994

... Брилијантном, питком, јасном и пластичном пlesном лексиком, инспирисаном покретима оног изворног сиртакија који се нетакнут очувао још само на некимдалеким грчким острвима, као и класичним и неокласичним балетским наслеђем, кореограф специфичним стилом, богате уметничке воказације – прича. Грб из бројне солистичке дутне и групне колективне игре пlesача, прелепим покретима, подршкама и преплитама, творчени заносну, метафоричну, високо експресивну сценску структуру која одише богатим естетским набојем...

... У сећању, као незаборавне, остале кореографске ефектно осмишљене сцене: венчања Зорбе и Марине, те одизада сељана над Марином...

... Хор и оркестар СНП-а из Новог Сада, под диригентском палицом мајстора Имреа Топлака, понели су и сјајни обавили лавовски део посла, интерпретирајући Теодракисову мелодијску буну, изражajuћи партитуру – аутентично, срдечно, богато и хомогено. Сценографија